

Innst. 298 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:61 S (2016–2017)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Torstein Tvedt Solberg, Fredric Holen Bjørdal, Else-May Botten, Øystein Langholm Hansen, Per Olaf Lundteigen, Geir Pollestad, Kirsti Bergstø og Audun Lysbakken om å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for petroleumsrelaterte aktiviteter fra fartøyer på norsk sokkel

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. august 2017 utarbeide og sette i kraft en forskriftsendring om at arbeidsmiljøloven fullt ut skal gjelde for petroleumsrelaterte aktiviteter (herunder bl.a. konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning) som skjer fra fartøyer på norsk sokkel.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

I forbindelse med komiteens behandling av representantforslaget ba komiteen i brev av 21. mars 2017 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 6. april 2017 følger vedlagt. Som ledd i komiteens behandling av saken ble det 18. april 2017 avholdt høring hvor følgende deltok:

- Norsk Sjømannsforbund og Norsk Sjøoffisersforbund
- Fellesforbundet
- Industri Energi
- Safe
- Norsk Industri
- Norges Rederiforbund
- Norsk olje og gass
- Petroleumstilsynet

Etter komiteens høring sendte saksordfører 20. april 2017 ytterligere spørsmål til statsråden. Statsrådets svarbrev av 26. april 2017 følger vedlagt innstillingen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Lise Christoffersen, Tove-Lise Torve og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Lene Langemyr og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til Representantforslag 61 S (2016–2017) om å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for petroleumsrelaterte aktiviteter fra fartøyer på norsk sokkel.

Forslagsstillerne ønsker en helhetlig lovregulering for petroleumsvirksomheten og peker på en rivende teknologisk utvikling og at regelverket må følge denne. Forslagsstillerne mener at dersom et skip utfører arbeid som har karakter av petroleumsaktivi-

tet, så skal arbeidsmiljøloven gjelde. Forslagsstillerne hevder videre at dagens regelverk er uklart, og at problemet er økende og må løses politisk gjennom en forskriftsendring. De anmoder derfor Stortinget om å be regjeringen gjøre en endring av forskriften slik at arbeidsmiljøloven kan gjøres gjeldende på det som i forslaget omtales som flerbruksskip.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at det i regjeringens tildelingsbrev til Petroleumstilsynet fremkommer at norsk petroleumsvirksomhet skal være verdensledende på helse, miljø og sikkerhet. Forslagsstillerne støtter regjeringens målsetting i representantforslaget, og flertallet legger til grunn at regjeringens målsetting gjelder samtlige partier.

I regjeringens maritime strategi «Maritime muligheter – blå vekst for grønn fremtid», kapittel 3.6 Internasjonale rammebetingelser, fremgår det at regjeringen vil arbeide for enhetlige globale rammebetingelser for næringen, åpne markeder, høye krav til sjøsikkerhet, miljø og sosiale standarder i internasjonale fora. Det at fartøyene følger en maritim regulering, medfører ikke at sikkerhet for disse fartøyene og arbeidsforholdene om bord ikke blir tatt på alvor. Men tilnærmingen og innsatsen må følge maritime spilleregler, som skissert i regjeringens maritime strategi.

Flertallet viser til at Petroleumstilsynet, på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet, i 2016 leverte en grundig redegjørelse for bruken av såkalte flerbruksfartøy, herunder dykkerfartøy på norsk sokkel. Tittelen på rapporten er «Bruken av 'flerbruksfartøy' på norsk sokkel». Rapporten beskrev situasjonen med hensyn til såkalte flerbruksfartøy og pekte på eventuelle gråsoner som måtte finnes i dagens regelverk. Petroleumstilsynet slo fast at regelverket er klart, men presiserte at det er komplisert.

Flertallet vil advare mot begrepsbruken «oljearbeider om bord i skip» sammenlignet med andre som jobber på det samme skipet. På et skip er det også skippere, styrmenn, maskinister, motormenn, matroser, kadetter, lærlinger, samt ansatte på kjøkken og renhold. Flertallet synes ikke det er hensiktsmessig at ulike yrkesgrupper skal ha ulikt regelverk og ulikt tilsynsansvar avhengig av hva man faktisk gjør om bord på et skip. På de fleste skip har man etablerte turnusordninger hvor samtlige ansatte om bord jobber i et fellesskap for å løse et jobboppdrag. Man er gjensidig avhengig av hverandre for å utføre oppdraget, og man har en lagfølelse. Flertallet er bekymret for at en slik begrepsbruk og at ulike yrkesgrupper har ulike lover å forholde seg til, vil svekke moralen om bord på skipene. Flertallet tar til etterretning at selskapene opplyser at kostnadene med

å følge arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid vil medføre behov for nye skift, og på komiteens høring kom det frem at lønnskostnadene med dette vil stige med minst 20 pst. I tillegg kommer økt helikoptertrafikk som Petroleumstilsynet mener er en av de største potensielle ulykkesrisikoene for all virksomhet på sokkelen.

Flertallet viser på denne bakgrunn til innvendningene fra Sjømannsforbundet på høringen om representantforslaget som ikke kunne forstå at forslagsstillerne ville skille mellom såkalt maritimt personell og det som i forslaget blir kalt for «oljearbeider på skip». De mente at det ikke er noen grunn til at mannskapet om bord på et fartøy skal ha ulikt regelverk. Flertallet viser til at med dagens regelverk behandles alle likt om bord på skipet.

Flertallet viser til at det er svært få av de norskkontrollerte skipene, enten de er registrert i NOR-registeret, NIS-registeret eller i utenlandske skipsregistre, som utelukkende er i arbeid på norsk sokkel. De kan være innom for korte eller lengre oppdrag, seile i andre farvann og for andre oppdragsgivere i samme periode for det samme mannskapet.

Flertallet peker på at FNs havrettskonvensjon er den folkerettslige overbygningen for all utøvelse av aktivitet i havet. Den gjør at den maritime næringen har et felles sett med regler som gir forutsigbarhet og stabilitet.

Flertallet er enig med regjeringen i at flaggstatsprinsippet ligger fast slik det fremgår av Havrettsstraktatens artikkel 92. I artikkel 94 fremgår det at flaggstatens forpliktelser omfatter jurisdiksjon og kontroll av administrative, tekniske og sosiale forhold på skipet. Et helt avgjørende moment for flaggstatsprinsippet er at det skal være én jurisdiksjon om bord, og at denne ikke skal skifte alt etter hvor skipet til enhver tid forflytter seg og oppholder seg i verden. Flertallet viser til at norsk jurisdiksjon er knyttet til regulering av installasjoner og anlegg og aktiviteter på selve installasjonen. På komiteens høring ble dette i praksis forenklet til at dersom man er i direkte kontakt med olje eller gass, så er det en innretning og arbeidsmiljøloven og petroleumsløven kommer til anvendelse. For øvrig gjelder skipsfartslovgivningen i landet hvor skipet er flagget. Alle som har sitt arbeid om bord på norske fartøyer, omfattes av skipsarbeiderloven og skipssikkerhetsloven uavhengig av stilling og arbeidsoppgaver. Personell på utenlandske fartøyer er omfattet av FNs internasjonale sjøfartsorganisasjon IMO og FNs arbeidsorganisasjon ILO. ILOs Sjøarbeidskonvensjon (MLC) omhandler HMS i skipsfarten og er et felles regelverk for alle. Det samme gjelder IMOs internasjonale konvensjon for trening, sertifisering og vakthold for sjøfolk (STWC) og IMOs internasjonale konsesjon for sikkerhet til sjøs (SOLAS).

Dette regelverket bygger på internasjonale konvensjoner som den enkelte flaggstat er forpliktet til å gjennomføre. På komiteens høring fremkom det fra Petroleumstilsynet at dette har vært «den norske posisjonen» i saken. Flertallet tar til etterretning at på spørsmål fra saksordfører opplyste Petroleumstilsynet at denne posisjonen har ligget fast uavhengig av hvem som har vært i regjering, og på oppfølgings-spørsmål ble det bekreftet at dette gjaldt også i 2005, 2009, 2013 og per dags dato.

Det vises i den sammenheng til rammer og forutsetninger for norske havinteresser beskrevet i Meld. St. 22 (2016–2017) Hav i utenriks- og utviklingspolitikken.

Petroleumstilsynet hevder i sin rapport «Bruken av flerbruksfartøy på norsk sokkel» at basert på foreliggende informasjon, kan de ikke se at stadig mer produksjons- eller bore- og brønnarbeid overføres fra tradisjonelle petroleumsinnretninger til fartøy. Aktiviteter som defineres å skulle foregå fra innretninger, er fortsatt underlagt alle regelverkets krav selv om de overføres til en enhet med skipsskrog. På komiteens høring understreket både Petroleumstilsynet og Norges Rederiforbund at påstander i representantforslaget var feil og at regelverket fulgte godt med i den teknologiske utviklingen. Flertallet er opptatt av at dette arbeidet fortsetter slik at regelverket hele tiden er i tråd med den teknologiske utviklingen.

Flertallet viser til brev fra saksordfører av 20. april 2017 til arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie der det anmodes om at statsråden bidrar til å avdekke faktafeil i representantforslaget. I statsrådens svarbrev av 26. april 2017 fremkommer det at Petroleumstilsynet har flere kritiske bemerkninger til deler av innholdet i representantforslaget:

«Første side, andre spalte, andre avsnitt, andre setning:

Fartøy har lenge drevet rørlegging og seismikk, men aktivitetene omfatter også brønnintervensjoner, setting av brønnfundamenter og ventiltrær (juletrær). De fjerner brønnehoder og har også begynt med pilot-hullboring og permanent plugging av forlatte brønner.»

Petroleumstilsynet ønsker å presisere at det er type aktivitet som avgjør om petroleumsvirksomhet fra en flyttbar enhet kan utføres med innretning eller fartøy. I den siterte setningen nevnes noen aktiviteter hvor det er krav i regelverket om at petroleumsvirksomheten skal utføres med innretning, enten denne har tradisjonell fasong eller ser ut som et skip. Regelverket krever at brønnaktiviteter som samtidig innebærer kontroll over brønnens stengeventiler og brønnstrømmen, skal utføres med innretning. Brønnstimulering, hvor brønnen stimuleres fra utsiden via ventiltre/brønnventil uten at den flyttbare enheten har kontroll over brønnens stengeventiler og brønnstrøm kan derimot utføres med fartøy. Pilot-hullboring og permanent plugging av forlatte brønner er

også aktiviteter som det er krav om at skal utføres med innretning.»

Flertallet legger til grunn at Petroleumstilsynet har rett og at forslagsstillerne enten har vært unøyaktige eller feilaktige i sin beskrivelse av dagens situasjon.

Videre skriver Petroleumstilsynet via statsråden følgende:

«Andre side, første spalte, første avsnitt, første setning:

Grensesnittet mellom petroleumsnæringen og maritim aktivitet betyr at fartøyene og aktivitetene beveger seg inn og ut av forskjellige regelverksregimer.»

Petroleumstilsynet ønsker å påpeke at fartøyene i utgangspunktet ikke beveger seg inn og ut av arbeidsmiljølovens virkeområde. Noen arbeidstakere kan imidlertid bevege seg inn og ut av arbeidsmiljøloven dersom de arbeider vekselvis på innretning og fartøy.»

Videre sier Petroleumstilsynet følgende:

«Andre side, andre spalte, femte avsnitt, siste setning: Formuleringen «som ikke har en utpreget maritim karakter».

Petroleumstilsynet fremholder at det er uklart om det siktes til om det er fartøysaktiviteten som har en maritim karakter eller om det er et skille mot maritime funksjoner/mannskap om bord.

Flertallet synes også dette er uklart og tar dette til etterretning. Flertallet merker seg også at i samme svarbrev sier Petroleumstilsynet via statsråden følgende:

«Selve forslaget:

Petroleumstilsynet ønsker å påpeke at formuleringen «petroleumsrelaterte aktiviteter» fremstår som unøyaktig, med mindre forslaget er ment å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for all aktivitet som skjer fra alle fartøy på norsk sokkel som er relatert til petroleumsvirksomheten. Dette fremstår som en vesentlig videre avgrensning enn hva f.eks. Bullutvalget i sin tid foreslo.»

Dette synspunktet om unøyaktighet støttes av flertallet.

Utviklingen viser imidlertid at moderne fartøy med stor kapasitet for løfting har kunnet overta enkelte konstruksjons- og vedlikeholdsoppgaver som før ble utført av tradisjonelle boreinnretninger, eller av større kran- og rørleggingsfartøy. Dette kan være aktivitet knyttet til rørledninger og havbunnsanlegg, som for eksempel konstruksjon, installering av strukturer på havbunnen, vedlikeholdsoppgaver og inspeksjon av rørledninger.

Flertallet viser til at antall undervannskomplettete brønner har økt. Disse krever vedlikehold som nå kan utføres fra fartøy. Utviklingen av undervannsteknologi fører dessuten til at moderne fartøy er mer egnet og effektive til å utføre slike oppgaver, som tidligere i større grad ble utført fra boreinnretninger. På dette området har det vært en økning i fartøysaktivitet de senere årene. Flertallet er enig med Petroleumstilsynet om hvilket regelverksregime eller tilsynsregime som gjelder for et fartøy/skip og arbeidstakerne om bord, og at det i utgangspunktet ikke er uklart, selv om det er noe komplisert. For arbeidstakere som er tilknyttet et fartøy, men utfører arbeid om bord på en innretning, kan det eksempelvis oppstå spørsmål knyttet til hvilke enkeltbestemmelser i petroleumsregelverket som gjelder for dem. Et eksempel er fjerningsaktiviteter, hvor arbeidstakeren kan være tilknyttet et løftefartøy.

Aktiviteter med tilstrekkelig nærhet til petroleumsvirksomheten som utføres fra fartøy/skip, reguleres nå, som før, av petroleumsloven med forskrifter. Denne reguleringen omfatter forhold som kan påvirke sikkerheten for innretninger og anlegg, og gjelder uavhengig av skipets flagg. Petroleumstilsynet fører tilsyn med de sikkerhetsmessige forhold knyttet til petroleumsaktivitet fra fartøy.

Petroleumstilsynet fører tilsyn med arbeidsmiljømessige forhold på de enheter der arbeidsmiljøloven gjelder. Arbeidsmiljøloven med forskrifter gjelder på innretninger. Disse innretningene kan ha skipsskrog. Det er ikke innretningens fasong, men aktivitet som avgjør om en flyttbar enhet anses som innretning eller fartøy.

Flertallet viser til den omstillingen som hele olje- og gassbransjen inkludert oljeselskaper, operatører, oljeservicebransjen og skipsfarten er inne i. Flere titallstusen har mistet jobben, tusenvis er permittert, og usikkerheten har økt for dem som er i bransjen i dag. Flertallet er derfor svært opptatt av å legge forholdene til rette for å skape flere nye og lønnsomme arbeidsplasser også i denne bransjen. Flertallet har merket seg at en vesentlig del av omstillingen ikke bare handler om en kraftig redusert oljepris, men at også reduserte kostnader i forbindelse med utbygging, drift og vedlikehold på sokkelen er en helt avgjørende faktor i omstillingen. På en rekke arbeidsplasser har de ansatte frivillig gått med på lønnsfrys og lønnsreduksjoner for å sikre arbeidsplassene sine eller redusere antallet oppsigelser.

Nedgangstider og stram økonomi har satt dagsorden i petroleumsvirksomheten de siste årene. Bransjen jobber iherdig med å tilpasse seg situasjonen, både i driften av en aldrende, vedlikeholdskrevende sokkel og ved å dreie seg mot enklere og rimeligere utbygginger i fremtiden.

Flertallet viser til at Menon Economics, på oppdrag for Norges Rederiforbund og Norsk olje og gass, har vurdert konsekvensene av forslaget om å gjøre arbeidsmiljøloven fullt ut gjeldende for petroleumsrelaterte aktiviteter fra fartøy på norsk sokkel. Konklusjonen deres er at forslaget har en rekke negative effekter. Det fremkommer på flere områder. Det er estimert markedsmessig tap på over 45 mrd. 2017-kroner over ti år. Dette er kostnader ved ombygging, bemanning og innlåsing av fartøy på norsk sokkel. I tillegg kommer om lag 21 mrd. 2017-kroner i økte kostnader knyttet til avvikling av felt som i 2017 er utbygd eller vedtatt utbygd. Høyere kostnader setter dessuten fremtidige utbygninger i fare, ifølge analyse- og rådgivingselskapet. Flertallet viser til at dette ble bekreftet av Statoil på høringen, og flertallet er bekymret for de signaler som norsk sokkel kan utsettes for. Menon-rapporten hevder videre at det er fare for tap av ressurser på norsk sokkel og fare for tap som følge av kansellering eller utsetting av aktivitet. Flertallet har ikke hatt anledning til å kvalitetssikre disse opplysningene, men konsekvensene er så store at flertallet er av den oppfatning at det er uforsvarlig å vedta representantforslaget siden konsekvensene ikke er utredet hverken folkerettslig, faglig eller økonomisk. Link til rapporten: <https://www.rederi.no/globalassets/dokumenter/alle/rapporter/eksterne/2017/menon-publikasjon-30-2017-aml-flerbruksfartoy.pdf>

Flertallet viser også til at det i det siste året har vært flere alvorlige hendelser på norsk sokkel. Nå skal en arbeidsgruppe blant annet finne ut om det er en sammenheng mellom de mange hendelsene og de store kostnadskuttene som er tatt i bransjen i kjølvannet av oljeprisfallet. Arbeidsgruppens arbeid skal være grunnlaget for en ny stortingsmelding om HMS i petroleumsvirksomheten. Det er første meldingen om sikkerheten på norsk sokkel siden 2011. For å komme raskt i gang nedsetter statsråden en arbeidsgruppe med partene og myndighetene, med blant andre Petroleumstilsynet og Oljedirektoratet. Den partssammensatte arbeidsgruppen skal gi en beskrivelse av risikoen og sikkerheten i oljenæringen og se på mulige nye tiltak i en rapport som leveres i oktober 2018. Flertallet deler statsrådets målsetting om at ingen effektivisering og kostnadskutt skal gå på bekostning av helse, miljø og sikkerhet.

Flertallet mener at næringen har et særskilt ansvar for partsmedvirkning, og for å bruke etablerte arenaer som Sikkerhetsforum og Regelverksforum til å diskutere og utvikle løsninger. Sikkerhetsforum ble opprettet i 2001 for å initiere, drøfte og følge opp aktuelle sikkerhets-, beredskaps- og arbeidsmiljøspørsmål i petroleumsnæringen til havs og på landanlegg i et trepartsperspektiv. Forumet ledes av Petroleumstilsynet. Sikkerhetsforum har sin strategiske agenda

hvor storulykkes- og arbeidsmiljørisiko og partssamarbeid står sentralt.

I tillegg er Sikkerhetsforum opptatt av å drøfte andre forhold i næringen, som har betydning for sikkerhet og arbeidsmiljø. Dette kan være forhold som kapasitet, kompetanse og rammebetingelser. Det legges til rette for gjensidig deling av kunnskap og informasjon relatert til Sikkerhetsforums prioriterte områder.

Flertallet viser til at det i dag allerede finnes en forskrift som muliggjør forslagsstillernes intensjoner og som er diskutert i Regelverksforumet. Rammeforskriften § 4 andre ledd punkt b som lyder;

«Unntatt fra arbeidsmiljøloven og bestemmelser i denne forskriften som er fastsatt i medhold av arbeidsmiljøloven er

- a) forsynings- og beredskaps- og ankerhåndterings-tjeneste med fartøy, seismiske eller geologiske undersøkelser med fartøy og annen sammenlignbar aktivitet, som regnes som sjøfart,
- b) fartøy som utfører konstruksjons-, rørleggings- eller vedlikeholdsaktiviteter i petroelumsvirksomheten, dersom ikke noe annet blir fastsatt særskilt av Arbeidsdepartementet ved forskrift eller enkeltvedtak.»

Flertallet understreker at i punkt b angis også aktivitet fra fartøy som faller utenfor arbeidsmiljøloven og presiserer at utgangspunktet om at det er aktiviteten som utføres ved bruk av fartøy og dens nærhet til petroelumsvirksomheten, som vil kunne avgjøre om arbeidstakerne om bord også skal omfattes av arbeidsmiljøloven. Flertallet er enig med Petroleumstilsynet som i rapportens side 39 uttaler at:

«...det legges til grunn at jo mer spesiell aktiviteten er for petroelumsvirksomheten, jo mindre vekt behøver man å tillegge flaggstatsprinsippet.»

Flertallet har spesielt merket seg at både Norges Rederiforbund, Norsk olje og gass, Arbeids- og sosialdepartementet og Petroleumstilsynet alle hevder at de ikke har mottatt en henvendelse fra partene om at denne bestemmelsen skal brukes i en konkret sak, et bestemt oppdrag eller skip. Flertallet er av den oppfatning at dagens rammeforskrift gir et godt rammeverk for norsk sokkel og ivaretar intensjonen i representantforslaget dersom det skulle bli aktuelt.

Flertallet viser til at under høringen i saken fremkom det opplysninger fra Petroleumstilsynet at det var flere feil i representantforslaget. Rederiforbundet hevdet disse feilene var så alvorlige at det har gitt hele forslaget feil premisser, Norsk Industri hevdet konsekvensene var så dramatiske at de ikke burde bli vedtatt, og Norsk olje og gass la frem en rapport

som hevdet forslaget vil kunne medføre titalls milliarder i tapte inntekter for staten og økte kostnader på norsk sokkel. En gjennomgangstone i høringen fra representanter for arbeidsgiverne var at de advarte sterkt mot forslaget og i tillegg stusset over at forslaget ikke var basert på en grundig utredning slik vanlig praksis er ved behandling av lover og forskrifter. Flertallet viser også til statsrådets brev til komiteen som også fraråder Stortinget å vedta forslaget.

Flertallet viser til at statsråden har hatt møter med partene for å få deres syn på de problemstillingene denne saken reiser. Møtet, og de skriftlige innspillene i etterkant, viser tydelig at partene gjennomgående er meget uenige både når det gjelder den faktiske situasjonen og det juridiske handlingsrommet. Etter komiteens høring er også flertallet enig med statsråden og mener det er uheldig at partene har så forskjellig virkelighetsforståelse, og at det vil være ønskelig å søke å danne grunnlag for et mer felles ståsted. Statsråden mener det er behov for mer kunnskap om dette sakskomplekset.

Flertallet viser til at statsråden derfor har tatt initiativ til å invitere partene til et partssammensatt arbeid med siktemål å oppnå en mer felles virkelighetsforståelse, som et utgangspunkt for en videre drøfting. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet i stortingsmeldingen om sikkerhet i petroelumsvirksomheten, som etter planen skal legges frem på vinteren 2018. Flertallet er også kjent med at partene jevnlig møtes i Regelverksforum hvor disse sakene ikke bare er tema, men kan også være et naturlig sted for å bruke trepartssamarbeidet for å lykkes.

Flertallet er opptatt av å ha et godt samarbeid med partene i arbeidslivet, men kan ikke se at forslagsstillerne har bidratt til dette i denne saken. Flertallet har merket seg at forslagsstillerne ber regjeringen utarbeide og sette i kraft en forskriftsendring innen 1. august 2017 uten at saken har vært utredet på forhånd, uten å kjenne konsekvensene og uten høring slik som er vanlig praksis når regjeringen og Stortinget behandler lover og forskrifter.

Flertallet viser til at Arbeids- og sosialdepartementet i disse dager er i gang med et utredningsprosjekt knyttet til nye driftsløsninger i petroelumsvirksomheten. Utredningen skal omfatte en gjennomgang og vurdering langs to spor: hvordan utviklingen i norsk petroelumsvirksomhet forventes å bli og hvilke løsninger som kan bli tatt i bruk i årene fremover med henhold til utvikling av ny teknologi, nye driftsløsninger, integrerte operasjoner, enklere innretninger osv. Flertallet har merket seg at i denne vurderingen vil blant annet kunnskap om og vurdering av rammebetingelsene og pågående teknologiutvikling ha stor betydning.

Flertallet synes det er bra at omfanget av bruk av flerbruksfartøy på norsk sokkel skal kartlegges og hvordan utviklingen forventes å bli i fremtiden, hvilke typer flerbruksfartøy det er og hva de brukes til, hvor lenge de oppholder seg på norsk sokkel, registreringsdato for skipene, hvor mange arbeidstakere det er om bord på skipene og fordelingen mellom maritimt personell og prosjektpersonell som i representantforslaget omtales som oljearbeidere.

Flertallet er fornøyd med at Arbeids- og sosialdepartementet har invitert til et partssammensatt arbeid om flerbruksfartøy på norsk sokkel og at første møte ble avholdt tirsdag 9. mai 2017. Flertallet understreker viktigheten av at det etableres et tilstrekkelig faktagrunnlag til bruk for partene, og at arbeidet med å oppnå en felles virkelighetsforståelse fortsetter.

Flertallet ber på denne bakgrunn statsråden komme tilbake til Stortinget på egnet måte når resultatet av arbeidet foreligger.

Flertallet avviser på denne bakgrunn representantforslaget og tilråder at representantforslaget vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Petroleumstilsynet under komiteens høring fremhevet at representantforslaget reiser viktige diskusjoner rundt arbeidet på norsk sokkel, og at dette er en interessant og komplisert sak. Tilsynet mente også diskusjonene og spørsmålene rundt saken viser at det er riktig med en politisk beslutning. Petroleumstilsynet viste også til at regelverket har utviklet seg i tråd med endringer i næringen og hendelser.

Disse medlemmer er positive til teknologiske endringer som fremmer økt produktivitet, men er samtidig opptatt av at endringer i arbeidslivet ikke skal utfordre arbeidstakernes sikkerhet på jobb. Det er tverrpolitisk enighet om at norsk petroleumsvirksomhet skal være verdensledende på helse, miljø og sikkerhet. Derfor må det ved endringer i utføringen av petroleumssaktivitet tilsvarende gjøres vurderinger av om sikkerhetsreglene eller reglene for et godt arbeidsmiljø bør oppdateres i tråd med utviklingen.

Disse medlemmer merker seg at initiativene for å sikre trygghet i arbeid under dagens regjering nesten uten unntak kommer fra Stortinget heller enn regjeringen, og at regjeringspartiene viser liten handlekraft for forbedringer for arbeidstakernes arbeidsmiljø og sikkerhet.

Disse medlemmer vil trekke frem Industri Energis bekymring for mangelen på rettigheter man ellers tar som en selvfølge alle andre steder i norsk arbeidsliv. I høringen legger fagforbundet Industri Energi vekt på at konsekvensene av fraværet av ar-

beidsmiljøloven på norsk sokkel er sterkt reduserte rettigheter og beskyttelse i regelverket. Industri Energi skriver i høringsuttalelsen:

Dersom vi sammenligner norsk arbeidsmiljølov med tilsvarende i Singapore, så er det en rekke fraværende eller sterkt reduserte rettigheter på områder som krav til saklig oppsigelse, drøftingsrett, diskriminering pga. politisk syn, fagorganisering, religion, etnisitet osv., krav til vernetjeneste og ikke minst bestemmelser ved varsling om kritikkverdige forhold. Dette er bare noen av de rettigheter som ikke ivaretas av aktuelt regelverk.

Disse medlemmer vil minne om at en av de viktigste faktorene for at Norge befinner seg i verdens økonomiske elite og med et høyt produktivitetsnivå er vår sterke fagbevegelse. Vår verdensledende effektivitet og høye nivå av sikkerhet i arbeidslivet har vært drevet frem av organiserte arbeidsfolk som har stilt krav. Disse medlemmer merker seg den manglende interessen fra flertallet i komiteen til å lytte til Industri Energi og Norsk Sjømannsforbunds bekymring knyttet til fraværet av arbeidsmiljøloven i viktige deler av oljeindustrien. Disse medlemmer minner om at Industri Energi på høringen uttrykte sin fulle støtte til Representantforslag 61 S (2016–2017). Som Industri Energi sier i høringsuttalelsen:

Det skal være en balanse mellom krav til produktivitet og sikkert og trygt arbeidsmiljø. I 2013 fikk Arbeids- og Sosialdepartementet (Engen-utvalget, 2013) konstatert klare sammenhenger mellom en rekke arbeidsmiljøfaktorer og sikkerhet. Det er f.eks. konflikter mellom effektivitet og sikkerhet, stress og feilhandlinger, lange arbeidsøkter/nattarbeid og trøtthet/utmattelse, osv. Alle disse formålene kan oppnås ved å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende med Petroleumstilsynet som tilsynsmyndighet.

Disse medlemmer mener, med henvisning til den teknologiske utvikling som har vært i petroleumindustrien og forventet aktivitet i fremtiden, at aktivitet utført fra fartøy på norsk sokkel, i tilknytning til petroleumsvirksomhet (herunder blant annet konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning), må omfattes og reguleres av norsk arbeidsmiljølov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener videre at regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet bør gjennomgå dagens regelverk og forskrifter med sikte på å få til en slik endring.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med partene i arbeidslivet, gjennomgå dagens regelverk og forskrifter med sikte på å endre arbeidsmiljølovens

virkeområde for regulering og tilsyn med petroleumssaktivitet, slik at aktivitet utført fra fartøy i tilknytning til petroleumsvirksomhet omfattes og reguleres av norsk lov.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til forslagsstillernes begrunnelse for å endre regelverket slik at arbeidsmiljøloven fullt ut skal gjelde for petroleumrelaterte aktiviteter (herunder blant annet konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning) som skjer fra fartøyer på norsk sokkel. Dette medlem mener det er et viktig prinsipp at norsk arbeidslovgivning skal gjelde for alle som utfører arbeid i Norge, herunder også alt petroleumrelatert arbeid på norsk sokkel uavhengig av om dette skjer fra rigg eller et fartøy så lenge arbeidet har karakter av petroleumssaktivitet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. august 2017 utarbeide og sette i kraft en forskriftsendring om at arbeidsmiljøloven fullt ut skal gjelde for petroleumrelaterte aktiviteter (herunder blant annet konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning) som skjer fra fartøyer på norsk sokkel.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med partene i arbeidslivet, gjennomgå dagens regelverk og

forskrifter med sikte på å endre arbeidsmiljølovens virkeområde for regulering og tilsyn med petroleumssaktivitet, slik at aktivitet utført fra fartøy i tilknytning til petroleumsvirksomhet omfattes og reguleres av norsk lov.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innen 1. august 2017 utarbeide og sette i kraft en forskriftsendring om at arbeidsmiljøloven fullt ut skal gjelde for petroleumrelaterte aktiviteter (herunder blant annet konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning) som skjer fra fartøyer på norsk sokkel.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:61 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Torstein Tvedt Solberg, Fredric Holen Bjørdal, Else-May Botten, Øystein Langholm Hansen, Per Olaf Lundteigen, Geir Pollestad, Kirsti Bergstø og Audun Lysbakken om å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for petroleumrelaterte aktiviteter fra fartøyer på norsk sokkel – vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 16. mai 2017

Arve Kambe

leder og ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 26. april 2017****Representantforslag 61 S (2016–2017)**

Det vises til brev 20. april 2017 fra arbeids- og sosialkomiteén.

I henvendelsen vises det til at det under komiteéns høring i forbindelse med representantforslag 61 S (2016-2017) ble *"påpekt fra flere høringsinstanser blant annet, Petroleumstilsynet, Rederiforbundet og Norsk olje og gass at det er flere faktafeil i representantforslaget."* Komiteen ber om å få dette skriftlig, slik at det kan rettes opp i forbindelse med komiteens videre saksbehandling.

Innledningsvis vil jeg for ordens skyld presisere at jeg ikke finner det riktig å redegjøre for påstander fra organisasjonene om ev. feil i representantforslaget.

Når Petroleumstilsynet under høringen nevnte at det er visse feil eller unøyaktigheter i representantforslaget, ble det siktet til følgende:

Første side, andre spalte, andre avsnitt, andre setning:

"Fartøy har lenge drevet rørlegging og seismikk, men aktivitetene omfatter også brønnintervensjoner, setting av brønnfundamenter og ventiltrær (juletrær). De fjerner brønnhoder og har også begynt med pilothullboring og permanent plugging av forlatte brønner."

Petroleumstilsynet ønsker å presisere at det er *type aktivitet* som avgjør om petroleumsvirksomhet fra en flyttbar enhet kan utføres med innretning eller fartøy. I den siterte setningen nevnes noen aktiviteter hvor det er krav i regelverket om at petroleumsvirksomheten skal utføres med innretning, enten denne har tradisjonell fasong eller ser ut som et skip. Regelverket krever at brønnaktiviteter som samtidig innebærer kontroll over brønnens stengeventiler og brønnstrømmen, skal utføres med *innretning*. Brønnstimulering, hvor brønnen stimuleres fra utsiden via ventiltre/brønnventil uten at den flyttbare enheten har kontroll over brønnens stengeventiler og brønnstrøm kan derimot utføres med *fartøy*. Pilothullboring og permanent plugging av forlatte brønner er også aktiviteter som det er krav om at skal utføres med *innretning*.

Andre side, første spalte, første avsnitt, første setning:

«Grensesnittet mellom petroleumsnæringen og maritim aktivitet betyr at fartøyene og aktivitetene

beveger seg inn og ut av forskjellige regelverksregimer».

Petroleumstilsynet ønsker å påpeke at fartøyene i utgangspunktet ikke beveger seg inn og ut av arbeidsmiljølovens virkeområde. Noen *arbeidstakere* kan imidlertid bevege seg inn og ut av arbeidsmiljøloven dersom de arbeider vekselvis på innretning og fartøy.

Andre side, andre spalte, femte avsnitt, siste setning:

Formuleringen «som ikke har en utpreget maritim karakter».

Petroleumstilsynet fremholder at det er uklart om det siktes til om det er fartøysaktiviteten som har en maritim karakter eller om det er et skille mot maritime funksjoner/mannskap om bord.

Selve forslaget:

Petroleumstilsynet ønsker å påpeke at formuleringen «petroleumsrelaterte aktiviteter» fremstår som unøyaktig, med mindre forslaget er ment å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for all aktivitet som skjer fra alle fartøy på norsk sokkel som er relatert til petroleumsvirksomheten. Dette fremstår som en vesentlig videre avgrensning enn hva f.eks Bull-utvalget i sin tid foreslo.

VEDLEGG 2**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 6. april 2017****Representantforslag 61 S (2016-2017)**

Jeg viser til brev av 21. mars 2017 fra Arbeids- og sosialkomiteen, vedlagt representantforlag Dokument 8: 61 S (2016–2017) fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Thorstein Tvedt Solberg, Fredric Holen Bjørdal, Else-May Botten, Øystein Langholm Hansen, Per Olaf Lundteigen, Geir Pollestad, Kirsti Bergstø og Audun Lysbakken.

Representantforslaget innebærer at

"regjeringen innen 1. august 2017 skal utarbeide og sette i kraft en forskriftsendring om at arbeidsmiljøloven fullt ut skal gjelde for petroleumsrelaterte aktiviteter (herunder bl.a. konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning) som skjer fra fartøyer på norsk sokkel."

Som Arbeids- og sosialkomiteen er kjent med, har Petroleumstilsynet, på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet, utarbeidet en rapport om flerbruksfartøyer på norsk sokkel. Flerbruksfartøy er en betegnelse på avanserte spesialskip som blant annet benyttes til installasjons-, konstruksjons- og vedlikeholdsarbeid i petroleumssektoren. Bakgrunnen for oppdraget var blant annet påstander om at stadig mer av arbeidet på norsk sokkel flyttes fra tradisjonelle petroleumssinnretninger til flerbruksfartøyer. Petroleumstilsynet ble derfor bedt om å gi en faktisk og rettslig beskrivelse av nå-situasjonen.

Petroleumstilsynets rapport ble lagt fram i september i fjor. Jeg har deretter hatt møte med partene for å få deres syn på de problemstillinger denne saken reiser. Møtet, og de skriftlige innspillene i etterkant, viser tydelig at partene gjennomgående er meget uenige både når det gjelder den faktiske situasjonen og det juridiske handlingsrommet. Jeg mener det er uheldig at partene har så forskjellig virkelighetsforståelse, og at det vil være ønskelig å søke å danne grunnlag for et mer felles ståsted. Slik jeg ser det, er det behov for mer kunnskap om dette sakskomplekset. Det kan i den forbindelse vises til at det ikke var mulig for Petroleumstilsynet, innenfor rammen av sin utredning, å tallfeste utviklingen i bruken av flerbruksfartøyer på sokkelen.

Jeg har derfor tatt initiativ til å invitere partene til et partssammensatt arbeid med siktemål å oppnå en mer felles virkelighetsforståelse, som et utgangspunkt for en videre drøfting. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet i stortingsmeldingen om sikkerhet i petroleumsvirksomheten, som etter planen skal legges fram på sen vinteren 2018.

Når det gjelder selve representantforslaget, er jeg av den oppfatning at det på flere punkter fremstår som uklart og ikke tilstrekkelig utredet, blant annet når det gjelder dets rekkevidde, hvilke konsekvenser forslaget vil kunne ha og forholdet til folkeretten.

Når det gjelder forslagens rekkevidde, vil jeg peke på at det både er uklart hvilke skip som skal omfattes/ikke omfattes, og hvilke arbeidstakere om bord som skal omfattes/ikke omfattes. Avgrensningskriteriet i forslaget er "petroleumsrelaterte aktiviteter" fra fartøyer på norsk sokkel. Dette kan oppfattes som en mye videre avgrensning enn det Bull-utvalget i sin tid la frem, og som det er vist til i representantforslaget.

Jeg vil videre vise til at hvilke konsekvenser forslaget vil kunne ha ikke er utredet, verken når det gjelder kostnader eller annet. Det fremstår videre som uklart og ikke drøftet i hvilken utstrekning forslaget vil stå seg folkerettslig. Jeg viser i den sammenheng til at kontinentalsokkelen er internasjonalt farvann, og at lovgivningsmyndigheten derfor er begrenset.

Jeg mener at en eventuell endring av regelverksregime, slik representantforlaget innebærer, ikke kan gjennomføres uten et ordentlig grunnlag. Jeg vil i den sammenheng også vise til at det ikke er slik at disse skipene i dag opererer i et lovtomt rom, slik også Petroleumstilsynet poengterer i sin rapport.

Arbeidsmiljøloven gjelder for både faste innretninger og flyttbare innretninger/skip som har "brønnkontroll". Videre er loven gjort gjeldende for bemannede dykkeoperasjoner (også når dykking skjer fra skip) og for floteller. For øvrig gjelder skipsfartslovgivningen i landet hvor skipet er flagget. Dette regelverket bygger på internasjonale konvensjoner som den enkelte flaggstat er forpliktet til å gjennomføre.

I den grad for eksempel et flerbruksfartøy utgjør noen fare for petroleumsvirksomheten, gjelder dessuten sikkerhetsreglene i petroleumsløven. Det foreligger altså et lov- og regelverk i dag. Det er derfor min oppfatning at forslaget ikke bør gjennomføres i sin nåværende form.

